

natuur.oude spoorweg

Afdelingstijdschrift van Natuurpunt Oude Spoorweg

Actief in Duffel en Kontich

November '23 - januari '24

Jaargang 27 - nummer 104

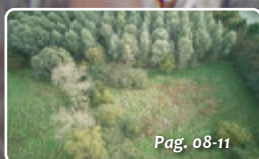
België - Belgique

P.B. 2570 Duffel 1

8/4948

P602372

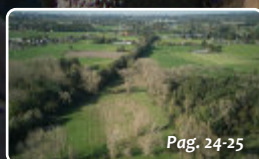
V.u.: Dirk Costrop
Waarloossteenweg 10b
2570 Duffel

Pag. 08-11

Pag. 20-21

Pag. 24-25

De Natuurpuntkalender 2024 is beschikbaar!

Een must-have: elke maand een prachtige natuurfoto en daarenboven een ruime kalender waarop feestdagen, schoolvakanties, ingang van zomer- en wintertijd en de grote Natuurpuntevenementen al staan ingevuld. Prijs: € 10. Beschikbaar bij onze bestuursleden (zie pagina 30), ook via mail te bestellen op: info@natuurpuntoudespoorweg.be

Kom je naar onze afdelingsdag op zaterdag 27 januari 2024?

We maken eerst een primeur wandeling naar het nieuw aangekochte Springbos (zie pag. 8) vanaf 14.30 u. vanop de parking van de PVT Mechelsebaan 220 Duffel. Laarzen zijn sterk aanbevolen! Vanaf 16.30 u. houden we onze algemene vergadering: een overzicht van de activiteiten in het voorbije jaar en een fijne nieuwjaarsreceptie.

Die vindt traditioneel plaats in het Mosterdpotje, Mechelsebaan 218 in Duffel.

Om ons toe te laten de juiste hoeveelheid hapjes en drankjes te voorzien, graag inschrijven via Dirk: dirk.costrop@telenet.be of 0476/66 08 28.

Belangrijke afdelingsdata voor het komende kwartaal (meer info op pagina's 16 en 17)

18-19/11	Bosplantactie Waarloos
15/12	Kerstmarkt Sint-Montfort Kontich Kazerne
27/12	Plantactie Babbelbeekse Beemden
21/01	Vogelkijktocht Zeeland

Dit is het afdelingstijdschrift van Natuurpunt Oude Spoorweg. Artikels vallen onder de verantwoordelijkheid van de auteur. Noch de redactie, noch Natuurpunt kan aansprakelijk worden gesteld voor de inhoud van een artikel.

Werkten mee aan dit tijdschrift:

Auteurs: Dirk Costrop, Jan Baeck, Johan Asselberghs, Johan Giglot, Ludo Bakkovens, Wim Annaert

Foto's/tekeningen: Eddy Caudron, Johan Asselberghs, Johan Giglot, Luc De Naegel, Ludo Bakkovens, Nils Iwens, Peter Geschier, Rebecca Pers.

Verjoegen de zetduivels: Dirk Costrop, Jan Wijgerde, Johan Asselberghs, Ludo Bakkovens, Marleen Van Puyvelde.

Wie ook zijn/haar tekst, tekeningen of foto's wil zien verschijnen in het volgend nummer, stuurt ze uiterlijk 31 december naar redactie@natuurpuntoudespoorweg.be

Dit tijdschrift werd gedrukt op cycluspriintpapier met vegetale inkt.

Foto cover: opening Schapenhagen 2.0 toegang Duffelsesteenweg

foto: Peter Geschier

Beste natuurpunters

Hectisch... nooit eerder meegemaakt... opletten dat men er niet onderdoor gaat... nemen we niet te veel hooi op onze vork?

De voorbije weken waren ontzettend druk in onze afdeling en voor enkele van onze bestuursleden en conservators in het bijzonder.

De voorbereiding en opening van de Babbelbeekse Beemden zorgden voor een enorme werklast én stress tot op het laatste ogenblik om alles tijdig af te krijgen. Maar het is gelukt! Dankzij de onbaatzuchtige inzet van heel wat vrijwilligers en de drive van ondervoorzitter en conservator Johan. Ere wie ere toekomt: zonder hem zou deze letterlijk natte droom niet zijn gelukt. Honderden mensen kwamen dit gebied bezoeken tijdens de officiële opening op 1 oktober. Een geslaagd evenement, met niets dan blije gezichten.

Idem dito voor de uitbreiding van Schapenhagen. Een enthousiast team vrijwilligers bouwde een indrukwekkende kijkwand en onder de nodige tijdsdruk werd richting Duffelsesteenweg een supermooi vlinderpad en wandelpad aangelegd, zodat alles tijdig klaar was voor de opening op 14 oktober. Ook hier past een dankwoord aan alle helpers en in het bijzonder aan conservator Wim als drijvende kracht.

Dit is nog niet alles: door de niet aflatende inzet van Ludo en Johan is in de Goorbosbeekvallei een belangrijke aankoop verwezenlijkt. Nog een natte droom die uitkomt (tip: kom dit mee bekijken tijdens de wandeling voorafgaand aan onze afdelingsvergadering eind januari).

En last but not least: in Waarloos werden 12 ha aangekocht met de steun van de

gemeente Kontich, waarbij een win-win overeenkomst met een landbouwer werd gesloten. Een grondruil zorgt ervoor dat de landbouwer betere landbouwgronden verkrijgt en Natuurpunt de percelen aanpalend aan de Oude Spoorwegberm. In een eerste fase gaan we in het weekend van 17-18 november bijna 8 ha bos aanplanten, volgend jaar komen daar nog eens 4 ha bij! Dit is eveneens het resultaat van lange onderhandelingen, waarbij we steun verkregen van Bert Delanoeije van NP Mechelen, maar ook hier waren Ludo en Wim mee de motor om dit te realiseren.

Die motor zal nog een tijdje moeten draaien, want om een dergelijke bosaanplant te organiseren en realiseren hebben we hulp nodig. Je hoort me dus al aankomen: we hebben heel veel helpende handen nodig: mogen we op jou rekenen? Hou dan in het weekend van 17-19 november zeker een of twee dagen vrij!

Als uitsmijter: er zitten nog enkele grote projecten in de pijplijn, hierover later meer.

Hectisch? Zeker weten. Maar bedenk dat we dit steeds doen met een positieve mindset naar meer natuur voor iedereen. Alhoewel we toch op de tippen van onze tenen beginnen te lopen. Wil je meehelpen aan ons positief verhaal en je inzetten voor meer natuur, laat dan zeker iets weten. Samen zijn we sterker en kunnen we (nog) meer!

Dirk

Opening Schapenhagen 2.0: eindelijk!

In 2019 kocht Natuurpunt Oude Spoorweg een bijkomende 1,7 ha in Schapenhagen om een strategische verbinding te realiseren tot aan Duffelsesteenweg en zo de natuur nog dichterbij de woonwijken van Kontich-Kazerne te brengen. We hoopten in 2020 dit gebied al open te stellen, maar toen sloeg Covid-19 toe en dat heeft dit alles onverwacht vertraagd. We bleven echter op een ander tempo verder werken. De details hiervan hebben jullie al in eerdere nummers kunnen lezen.

Het vlonderpad - foto: Peter Geschier

Begin 2023 maakten we ons sterk dat we het dit jaar zeker konden halen. Dankzij een bijkomende subsidiëring van € 22.000 van de provincie Antwerpen konden we niet enkel de vogelkijkwand afwerken, maar op de kwetsbaarste delen van het wandelpad een vlonderpad aanleggen in Robinia, onze Europese hardhoutsoort. Toch was het alle hens aan dek geblazen om de vooropgestelde openingsdatum van 14 oktober te halen.

Het dak van de vogelkijkwand werd uiteindelijk afgewerkt met golfplaat zodat toekomstige vogelliefhebbers droog zitten tijdens het watchen. Maar we hadden ook drie volle dagen met minstens vijf personen nodig om circa 75 m vlonderpad aan te leggen. Dat betekenen 90 paaltjes die in de grond moesten, 90 dwarsbalken, 180 bouten, 450 planken, 1800 schroeven en 3 l houtolie ...

Niet alle houtmaten waren zomaar in de handel beschikbaar: het maatwerk gebeurde door Tuinhoutcentrum in Kontich dat liefst 130 balken en 50 palen op de juiste lengte zaagde en bovendien alles ter plaatse afleverde. Een hartelijk dankjewel aan Dirk en Carl!

De kijkwand - foto: Peter Geschier

Dan restte ons nog de ingang aan Duffelsesteenweg.

Hier verrees een nieuwe toegangspoort met wandelsas, hekwerken en een fietsstalling. Deze werken gebeurden half september dan nog eens onder een loodzware hittedag van 32 °C! Respect voor onze vrijwilligers die dat allemaal tot een goed einde brachten.

De kers op de taart is de boomsculptuur als blikvanger aan Duffelsesteenweg. Het oorspronkelijke idee was om de onderstam van de dode perelaar hiervoor te gebruiken. Maar na een test bleek die onderaan van zwammen doordrongen te zijn en moesten we noodgedwongen het bovendeel recupereren. De sculptuur torent nu hoog uit op haar piëdestal, de gebeeldhouwde ijsvogels, reiger en visjes geven een duidelijke hint naar wat je in het gebied kan verwachten.

Tenslotte moesten de nieuwe infoborden en toegankelijkheidsborden nog hun vaste stek krijgen. Die klus werd nog net op tijd afgerond, een kwartier voor de officiële opening op zaterdag 14 oktober: wat een geweldige timing.

Een kwartier later was het dus zover.

Schapenhagen mocht een honderdtal enthousiaste wandelaars en burens ontvangen, samen met gedeputeerde Luc Lemmens bevoegd voor de gebiedswerking Zuidrand en schepenen Sophie Baeckelmans en Willem Wevers. Het was op 24 uur tijd behoorlijk koeler geworden, maar we konden het gebied openen onder een staalblauwe hemel. Na een korte historische schets over het belang van dit gebied voor de waterhuishouding van de ruime omgeving en het KMO gebied zelf door ondergetekende, conservator van Schapenhagen, werd het nieuwe traject ingewandeld. Na het inwandelen van de 70 m lange vlonder werd eindelijk het rood-witte lint voor de laatste keer doorgeknipt en kon het nieuwe gebied worden betreden.

De aandacht van kinderen was al snel getrokken door de imposante kijkwand waar jong en oud, elk op hun hoogte een mooi beeld krijgen van de ruime plassen van de retentiezone. Het is nu wachten op de eerste echte birdwatchers om de eerste resultaten van deze nieuwe vogelkijkwand, de eerste in Kontich, binnen te krijgen.

Schapenhagen is gekenmerkt door de afwisseling van waterpartijen en bosrijke delen met meer weidse zichten van bloemenrijke graslanden. Dat

uit zich tijdens het vervolg van de wandeling doorheen het weiland en langs de nieuw geprofileerde wintergrachten om zo het volgende vlonderpad te bereiken. Dit ligt er niet omwille van wateroverlast, maar voornamelijk om de orchideeënflora in deze hoek van het gebied alle kansen te geven. Maar geef toe, het is een leuk traject voor kinderen om zo de vijver van nabij te beleven.

Hierna versmalt het gebied om als wandelaar uiteindelijk aan de nieuwe ingang van Duffelsesteenweg te komen. Hier werd samen met Natuurpunt en provincie het nieuwe infobord (dat nog wel haar definitieve plaats moet krijgen ...) onthuld. Gedeputeerde Luc Lemmens benadrukte het belang van Natuurpunt als partner om de open ruimte niet enkel te vrijwaren, maar ook de natuurinrichting ervan mogelijk te maken. Dat dit niet kan zonder de bevrogen hulp van talrijke vrijwilligers, werd uitdrukkelijk in de verf gezet door de conservator. De afgelopen 12 maanden

Foto's: Peter Geschier

zijn er niet minder dan 360 uren geïnvesteerd in deze inrichting, bovenop de jaarlijkse 200 uren regulier natuurbeheer. Alleen zo kunnen in onze sterk geurbaniseerde regio aaneengesloten natuurentiteiten in de Zuidrand worden gerealiseerd. De ontsnippering is uiterst belangrijk om de migratie van planten en dieren alle kansen te geven, maar evenzeer om water op te houden en de natuur opnieuw haar functie als spons te laten vervullen.

De nabijheid van nieuwe natuur en de creatie van deze nieuwe wandelmogelijkheden (men kan nu ongestoord wandelen van Kontich-Kazerne tot Waarloos) werden unaniem gesmaakt door de talrijke aanwezigen. De positieve reacties waren overduidelijk tijdens ons veldcafé dat deze happening op een Natuurpunt eigen manier afsloot.

Origineel en erg geapprecieerd was de attentie vanuit de nieuwe wijk Schapenhagen: een nestkast uit houtbeton. Dit bevestigt de sterke ondersteuning uit de buurt voor onze inspanningen. Het

zal snel een nieuwe stek krijgen in het gebied en hopelijk al volgende lente worden bewoond.

Natuurpunt Oude Spoorweg wenst iedereen veel wandelplezier met respect voor fauna en flora. Ondertussen werken we achter de schermen ijverig verder aan de verdere uitbreiding van het gebied. Er is nog veel potentieel dat we willen benutten!

Wim

Foto's: Peter Geschier

Cursus water- en rietvogels

Woudaapje, Nijlgans, Dodaars, Aalscholver, stuitklier...

Een titel die klinkt als jungletocht verslag of een nieuw scheldproza lied van Jan De Wilde. Maar het gaat wel degelijk over een eerste kennismaking met water- en rietvogels.

Een ruim volzet leslokaal in De Mosterdpot, met een mooie mix van leken zoals ik, die via een eerste glijvlucht kennis maken met deze vogelwereld, en ervaren vogelaars die hun ruime kennis een hogere vlucht willen geven. Twee avonden maken ons wegwijs in de families van futen, reigers, lepelaar, rallen, aalscholers, ...

En de wijze waarop ze hun veren waterdicht maken en houden, jawel, via die stuitklier en poederdons, en zich camoufleren in het riet.

Schitterende foto's, filmpjes en geluidsfragmenten.

Met de wetenschap dat we sommige van deze cuties enkel via deze presentatie zullen leren kennen, omdat ze er een topsport van maken om zich goed te verbergen. Bas brengt zijn presentatie vlot en enthousiast, met oog voor de omliggende streek waar bijvoorbeeld in september een purperreiger werd gespot. Een presentatie die achteraf gelukkig ook bezorgd wordt aan de deelnemers om die overvloed aan informatie rustig te verwerken.

Een fieldtrip in de Polder van Lier maakt deze cursus af. We luisteren naar watervogels die we niet altijd zien, en zien naar vogels die te ver zijn om te horen. Gelukkig herkennen we toch dichtbij wat meerkoeten, waterhoentjes, aalscholers, dodaars, rietgors, grauwe gans, grote en kleine zilvereiger, ...

We merken ook snel dat de vogels zelf zich niet zomaar laten opdelen in categorieën zoals wij dat in de cursus 'water- en

rietvogels' gepresenteerd krijgen. Bas wijst op de kraai die een buizerd verjaagt, en we zien 194 kieviten die verontrust opvliegen (jawel, we kregen ook een onderdeel 'vogels tellen' in de cursus).

Het voordeel van de mix van leken en ervaren deelnemers loont wanneer de experts hun telescopen opstellen en ons mee laten genieten van verderaf gelegen mooie live beelden.

Iedereen kon het hoge, zuivere geluid van de ijsvogel duidelijk horen en sommigen hadden het geluk hem te zien voorbijflitsen. Zoals voorspeld verstopte hij zich bij zijn nest in een verticale berm aan de Neteoever. Eventjes blijven kijken in de hoop dat... tot organisator Rebecca raak stelt: "Een ijsvogel zoek je niet, je komt hem tegen".

En die wijsheid nemen we mee naar volgende uitstapjes: ogen en oren open, en zo open blijven staan voor de vogels die je tegenkomt.

Jan Baeck

Foto's Rebecca Pers

Met de aankoop van het Springbos is een oude kinderdroom gerealiseerd

Mijn grootouders woonden in de Varestraat en mijn vader had er een stuk grond waar hij deels populieren op had geplant en waar hij ook groenten op kweekte. Een belangrijk deel van mijn jeugd speelde zich dus af rond het Springbos.

Die naam werd door de buurt gegeven omdat het gebied na een onweer in nog geen twee uur volledig blank stond. Vaak trok het water ook weer snel weg, al bleef het moeras meestal erg zompig. In mijn jeugd maakte de bruine kikkerkolonie die daar zat indruk op me. In de rossige sloten zat het vol knorrende mannetjes die op leven en dood vochten om een vrouwtje te verschalken. Enkele dagen later waren de gevechten gedaan en lagen er plakaten kikkerdril zover je kon zien. In mei zag de sloot zwart van de dikkopjes en stond de hele sloot bezaaid met steeltjes vol roze bloempjes van de waterviolier.

Midden de jaren 90 kwamen er plots kranen en bulldozers die een deel van het Springbos afgroeven en een hoge dam oprichtten met een illegale visvijver als resultaat. Voor mij een schok want daarmee verdween de belangrijkste kikkerpaaiplaats voorgoed. In de overgang van het moeras naar de drogere zone werd jaren later een waterreservoir uitgegraven. Er kwam een groot serrecomplex op de drogere rug te liggen waarmee nog een stuk van de natte speeltuin verdween. Om de kweldruk op het waterreservoir te verminderen legde men ook een illegale grondwaterwinning aan die het hele moeras droog zoog. Het overgebleven stuk bos met de natuurwonderen veranderde daardoor ook, het werd monotoner. De dotterbloemen kregen het alsmoer moeilijker en het rossige water werd steeds zwarter door lozingen van de illegale chalets. De waterviolier met de schitterende roze bloemetjes en tal van andere soorten als schildereprijs, fonteinkruiden, ... verdwenen, riet en liesgras namen het stilaan over.

Het boeiende moeras van weleer was veranderd in een gewoon nat gebied. Door de vier meter hoge dam verloor het alle dynamiek met de Goorbosbeek. Bij onweer liep het bos niet meer zoals vroeger meteen onder. In september 1998 nam de natuur wraak op al dit menselijk geweld en zette de hele stationsomgeving van Sint-Katelijne-Waver onder water. Heel wat ellende door ondergelopen huizen was het gevolg. Het was ook de eerste en enige keer dat het water uit het Springbos erin slaagde om tot op de Dijkstap alles onder te zetten, maar wel drie dagen na de overstromingsramp.

In 2005 slaagden we er in een klein perceeltje naast de spoorlijn aan te kopen en daarmee was het project Goorbosbeekvallei gelanceerd. Die verkoop was nog niet eens helemaal rond of in de zomer van 2005 verscheen er aan de Mechelsebaan een bordje bos te koop. Natuurpunt deed een

De Goorbosbeekvallei - Foto: Peter Geschier

Het Springbos (op de achtergrond) - foto: Peter Geschier

bod met een lage prijs dat niet werd aanvaard. Toen tussen Kerst en Nieuwjaar 2005/2006 het bordje te koop plotseling verdwenen was leidde dit even tot grote onzekerheid: was dit bos ons ontglipt nadat het meer dan een half jaar te koop had gestaan? Een brief van het secretariaat bracht het bevrijdend antwoord: de eigenaar had ons bod aanvaard en Natuurpunt werd eigenaar.

Drie jaar later werd het natuurgebied Mosterdpot-Goorbosbeekvallei erkend als natuurreservaat door de toen voor leefmilieu bevoegde minister Crevits. We wilden ook het Springbos in onze aankoopperimeter steken, maar helaas werd alles geschrapt. We namen van toen af de verdere uitbouw van de Goorbosbeekvallei telkens op in onze verkiezingsmemoranda voor de gemeenteraadsverkiezingen. Daarbij waren de bescherming van het Springbos en het herstel van het voormalig moeras prioritair.

In 2020 deed de Vlaamse overheid een Blue dealoproep ‘Herstel natte natuur’ die moest kaderen in de versnelde uitvoering van strategische projecten zoals ORIOM (Open ruimte in en om Mechelen). Met projectcoördinator Myrtle schreven we de projectaanvraag “Herstel van het Springbos in de Goorbosbeekvallei”. Het Duffels schepencollege ging akkoord om dit project in te dienen en het werd geselecteerd als sterk en uitvoerbaar.

Daarmee was de hoop om het Springbos te bewaren weer wat groter en bovendien met een pak Vlaamse subsidies. Het was een sterk project, maar echt vlotten deed het niet. Normaal moest het project op 3 jaar zijn gerealiseerd. Dat halen we zeker niet, maar op een dik half jaar voor het einde was er eindelijk een grote doorbraak. Aankoper Ludo bereikte in de afgelopen lente een verkoopakkoord met de eigenaar van het eigenlijke Springbos. De andere eigenaar kon pas na veel onderhandelen worden overtuigd om de voor ons interessante natte delen van een groot blok af te splitsen.

Het Springbos met moeras - Foto: Peter Geschier

Toen dook er een onverwachte hindernis op. Natuurpunt ontving de overeengekomen Vlaamse aankoopsubsidies niet op tijd en het Natuurpunt secretariaat besloot een aankooppaauze in te lassen. Dit werd in de projectgroep Goorbosbeekvallei besproken en aan de gemeente werd voorgesteld het ontvangen voorschot van het Blue dealproject (60% van het subsidiebedrag) aan Natuurpunt Beheer vzw uit te betalen om de aankoop van de percelen te voorfinancieren.

Zo niet zou het project morsdood zijn en hadden de verkopers recht op schadevergoeding. Bevoegd schepen Isabel Glorie was principieel akkoord en verdedigde het voorstel in het college.

De oplossing werd succesvol verdedigd bij het interne Natuurpunt aankoopcomité. Na nog heel wat administratieve hindernissen kwamen de achterstallige subsidies net op tijd binnen bij Natuurpunt waardoor de aankopen notarieel konden worden gefinaliseerd.

Op 5 september 2023 werd de droom eindelijk werkelijkheid. Ludo liet weten dat de akten getekend waren en de verkopers betaald: het Springbos was eindelijk volle eigendom van Natuurpunt. Die avond ben ik het Springbos na het werk bij ondergaande zon gaan bezoeken.

Het voelde goed: ik voelde me weer even het kind van toen, ik was weer in het mooiste moeras van Duffel dat eindelijk veilig gesteld was dankzij Natuurpunt.

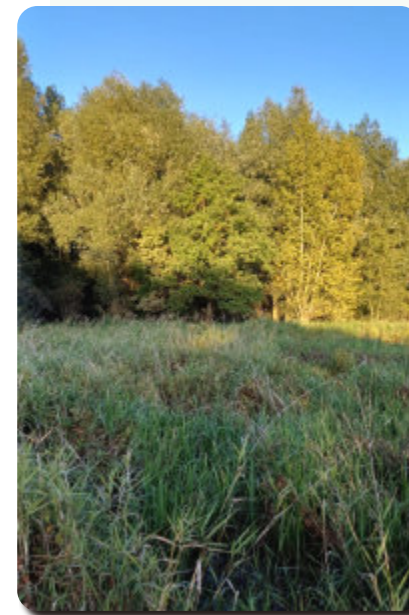
De laatste horde zou een formaliteit worden: op 25 september 2023 keurde de Duffelse gemeenteraad een nominatieve toelage aan Natuurpunt goed van 129.003 euro, de totale kostprijs om de aankopen te realiseren. Dat bedrag moet Natuurpunt binnen de twee jaar terugbetalen, hopelijk krijgen we tegen dan voldoende aankoop- en Blue Dealsubsidies, giften, ... binnen.

Ook al is het nog altijd een hotspot van biodiversiteit, tijdens de inventarisatie in juni bleek het helaas niet meer het moeras van weleer. Het is ziek door een overdaad aan voedingsstoffen en heeft ook last van droogte. Er zal grootschalig natuurherstel nodig zijn. Gelukkig is dat herstel voorzien in de volgende fase van het project. Het ruimen van de sloten waarin vroeger de waterviolier bloeide staat ook op het programma. Ruimen van vruchtbaar slib werkt uitstekend, dat zagen we al in de Babbelbeekse Beemden waar dit op 18 juni 2023 gebeurde. Nu al verschijnt de waterviolier zowat overal terug. Het water is helder en rossig tegelijk, van algen geen sprake meer en de kans is groot dat ook de fonteinkruiden terugkomen.

Foto's: Johan Asselberghs

De droom om het mooiste moeras van Duffel te herstellen kan nu stilaan werkelijkheid worden met deze eerste stap. Er zijn nog veel hinderpalen, maar in 2024 moet het gewoon gebeuren. Een mooier 50ste levensjaar zou ik me moeilijk kunnen indenken! Bedankt alvast aan al onze projectpartners! Myrtle Verhaeven van ORIOM, Stan Verdonck en Dirk Cleiren van POM, Isabel Glorie, schepen van leefmilieu van Duffel, Tim Calluy, Griet Van Schoote en Els Cousin van de Duffelse dienst omgeving en natuurlijk onze eigen Ludo en Peter om mijn natte droom mee te helpen realiseren.

Dit dossier krijgt zeker een vervolg, want de Goorbosbeekvallei is de komende jaren een van onze focusgebieden. Wil je het Springbos eens zelf komen bekijken, kom dan zeker naar onze algemene vergadering in januari, want dan tonen we in primeur aan onze aanwezige leden het mooiste moeras van Duffel. Vergeet zeker je laarzen niet, geen overbodige luxe!

Johan Asselberghs

Wil je de aankoop van het mooiste moeras van Duffel steunen, doe dan een gift op rekeningnummer BE56 2930 2120 7588 van Natuurpunt Beheer vzw met vermelding: “Nr. 3703 Oude Spoorweg - actie Springbos”. Voor giften vanaf € 40 krijg je een fiscaal attest.

Het trekt weer in de Babbelbeekse beemden

Babbelbeekse beemden - Foto: Johan Giglot

Verslag van de EuroBirdwatch en het openingsevent.

Jawel, je hebt het ook begrepen, beste lezer. Het is alweer stevig aan het herfsten. Een seizoen dat bij velen als minder populair geboekt staat, maar waar veel vogelaars hun hartje optimaal aan ophalen. Want herfst betekent vogeltrek richting het zuiden. Een trek die beter geconcentreerd is dan in de lente en waar dus ook de aantallen hoger en de waarnemingen beter zijn. Aangezien vogelen sinds de Corona lockdown een gigantische populariteit boost gekregen heeft, is ook het volgen van de vogeltrek steeds populairder aan het worden.

En het feit dat een cycloon in Amerika ontzettend veel zangvogels richting Europa heeft gejaagd – vogels die je hier normaal gezien nooit ziet – en dat een nieuwe “België soort” als de bonte zanger daardoor zelfs het VRT-nieuws haalt, helpt natuurlijk ook. <https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2023/09/24/zeldzame-zangvogel-de-bonte-zanger-gespot-in-heist-langs-de-ku/>

Misschien ook daarom dat dit jaar een recordaantal telposten paraat stonden op de EuroBirdwatch op 30 september. Meer dan 15.000 tellers telden in 34 landen in Europa en Klein-Azië de passerende trekvogels, goed voor zo’n 3,5 miljoen vogels die onderweg waren naar hun overwinteringsgebieden. Zou je niet gaan duizelen dan? Dan hebben we het nog niet over de strijd op leven en -vaak- dood die kleine ukjes als goudhaantjes of tjiptjaffen jaarlijks moeten leveren om duizenden kilometers door weer en wind af te leggen. Of over een bijzonder zeldzame vogel als de Raddes Boszanger die in midden Siberië leeft en in centraal Azië overwintert, maar compleet verdwaalt en ’s nachts aan zijn einde moet komen tegen het raam van een huis in de Bloemenstraat in Duffel ... <https://waarnemingen.be/observation/289266656/>

België kende een recordaantal van 81 telposten. Hoewel het warme weer er mee voor zorgde dat de trek nog niet echt piekte, leverde dat toch wel wat moois op. Zo werd in de Babbelbeekse Beemden het record van aantal zijzen bijna verdriedubbeld. In de voormiddag vlogen zomaar eventjes 350 exemplaren over.

Torenvalk (v) - Foto: Eddy Caudron

Eenzelfde verhaal voor de kruisbek, een zeldzame gast in Duffel, waarvan er nu 49 vogels werden geregistreerd. Met meer dan 900 graspiepers op de teller, sneuvelde een derde soortrecord.

Roodborsttapuit - Foto: Luc De Naegel

Op een kleine zes uur tijd telden we net geen 2.800 vogels verdeeld over 30 soorten. We rekenen de ter plekke aanwezigen als slechtvalk, groene specht, witgatje of ijsvogel natuurlijk niet mee.

Grappig genoeg scoorde de dag nadien (de voormiddag van het openingsevent) compleet anders. Het aanmerkelijk lager aantal graspiepers (62 ex.) werd op anderhalf uur compleet overklast door een 900-tal vinken.

Kleine zangvogels trekken liefst ’s nachts of ’s morgens vroeg. Rond 10u is het vet meestal wel van de soep. Het is dus niet echt een geschenk om een trektelpost te bemannen op een bloedhete namiddag op 1 oktober tijdens een openingsevent. Het aantal vogels dat je nog ziet vliegen is dan immers verwaarloosbaar. Gelukkig kwam mevrouw torenvalk nog af en toe helpen door boven ons hoofd in de elektriciteitsmast te komen zitten op zoek naar muizen of sprinkhanen in het net gemaaid gras.

En je gelooft het haast niet, maar een half uur voor een mensentrein van 500 gasten doorheen het gebied trok, landde een mannetje roodborsttapuit netjes op de weidepalen neer. Een Stone Chat: het vogeltje waar we al ettelijke expeditie sponsortochten voor aflegden in de hoop dat hij zich ooit permanent in de Babbelbeekse Beemden vestigt (en waar ik ook toevallig net die dag een T-shirt van aan had). De allereerste gasten en onze conservator konden nog even van zijn pracht genieten voor hij de lucht in ging. Een mooiere voorbode voor een geslaagd event en een hopelijk nog vruchtbaar trekseizoen kan men zich niet wensen!

Johan Giglot

Babbelbeekse beemden - Foto: Johan Giglot

Aanplanting Babbelbeekse Beemden

Kom je mee planten op woensdag 27 december in de Babbelbeekse Beemden?

Heel wat bescheidener dan de bosaanplant van het Heilige Geestbos in Waarloos, (zie ook pagina 24) maar er vindt ook op woensdag 27 december 2023 nog een bosaanplant in de Babbelbeekse Beemden plaats.

Over de aankoop van net geen hectare groot konden jullie lezen in het vorige afdelingstijdschrift.

In 2022 deden we tijdens de kerstvakantie een succesvolle aanplant van bos en houtkant. Dat zullen we dit jaar op de aangrenzende percelen nog eens overdoen. Midden het gewoel van de feestdagen bereiden we in het oude jaar de toekomst voor van een nieuw elzenbroekbos.

Gezien het hier om erg natte en overstroombare percelen gaat zijn laarzen hier een absolute must. Qua boomsoorten zijn we beperkt tot

soorten die gedijen in echt natte zones. Het gaat dus om (schiet-)wilg, els en olm. Op de droogste stukken zetten we ook wat zomereik. Es wordt niet aangeplant, maar zal zich hier ongetwijfeld spontaan vestigen omdat er op het perceel nog een mooie volwassen boom staat die amper door de essenziekte is aangetast.

We knippen ook een aantal stekken af van de amandelwilgen uit de Babbelbeekse Beemden zelf zodat we deze soort hier ook kunnen aanplanten. Op die manier ontstaat een gevarieerd wilgenvloedbos dat een beetje op een mangrove lijkt, samen met een elzenbroek en een overgangsbos van olm en eik op de hogere stukken die minder frequent overstromen.

Rondom het bos trekken we ook de houtkant bestaande uit bessen- en bloesemstruiken van het vorige perceel door. Zo ontstaat er een mooie bosrand. Die struiken kunnen zich dan verder uitzaaien in het opgroeiende bos.

Praktisch:

Er wordt geplant van 10.00 uur tot 16.00 uur doorlopend.

Afspraak aan het tentje Bremstraat

Laarzen zeker niet vergeten!

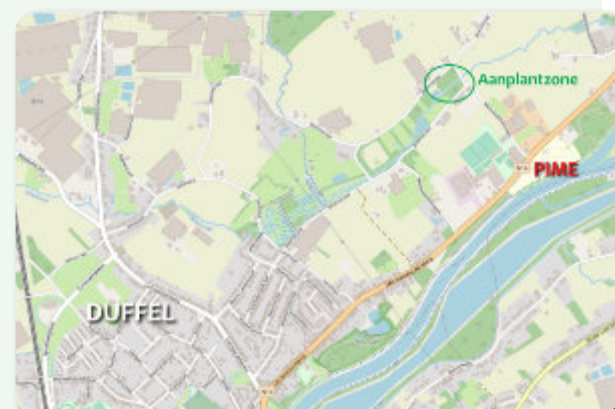
Schop meebrengen mag. Er is een beperkt aantal schoppen ter beschikking.

Er is geen parkeermogelijkheid nabij de aanplant, kom bij voorkeur dus te voet of met de fiets. De dichtstbijzijnde parkeermogelijkheden zijn aan het PIME (op ruim 500 meter van de plantplek) of in wijk De Beunt (op ruim 1,5 km van de plantplek).

Johan Asselberghs

Foto: Peter Geschier

Willemen NV uw Stihl dealer in de buurt!

Herman De Nayerstraat 2
2550 Kontich
015/32.30.30
info@willemen-nv.be

Atealaan 7
2270 Herenthout
014/26.18.97
www.willemen-nv.be

Vanaf nu hoeft je niet meer naar de fietsenmaker, want deze komt naar jou toe!

De Fietsmobiel is een mobiel fietsatelier, volledig ingericht zoals de werkplaats van de klassieke fietsenmaker waardoor elke herstelling feilloos kan worden uitgevoerd.

Alle gereedschappen en courante materialen zijn aanwezig. Betalen kan contant of met de bankkaart zodat je niet onnodig cash in huis hoeft te halen.

Dus je merkt het: er is geen enkele reden waarom je niet voor dit concept zou kiezen.

In het atelier: Stationsstraat 77, 2570 Duffel
kan je ook fietsen, elektrische fietsen en tandems huren of kopen.

www.defietsmobiel.be
0489 / 67 91 31

Handelsdrukwerk
Familedrukwerk
Fotokopieën
Kleurenprints
BTW-bonnen

Arkelstraat 29
2570 Duffel
Tel. 015 31 38 58
GSM 0475 60 05 26
e-mail: drukkerij.malu@pandora.be

zaterdag 11 november 	Natuurwerkdag in Schapenhagen wilgen knotten en hakhoutbeheer	Afspraak: zaterdag 9.30 u. ingang Pauwhoevestraat Kontich. Einde omstreeks 16.30 u. Laarzen zijn aanbevolen. Contact: Wim Annaert 0473/67 13 56 of Karen Lantermann 0473/61 26 98
vrijdag 17 november 	Bosplantactie met scholen in Waarloos	Afspraak: vanaf 09.00 u. op de hoek Gasthuisstraat en Ferdinand Maesstraat, Waarloos - Kontich. Einde omstreeks 16.00 u. Contact: Wim Annaert 0473/67 13 56 of Karen Lantermann 0473/61 26 98
zaterdag 18 en zondag 19 november 	Bosplantactie (zie ook pagina 25)	Afspraak: (medewerkers starten om 09.00 u.) het planten start zaterdag om 11 u., zondag om 10 u. Einde telkens rond 16 u. Locatie: zijstraatje ter hoogte van Oude Waarloossteenweg 51A, Waarloos - Kontich Later toekomen en eerder vertrekken kan altijd. Contact: Wim Annaert 0473/67 13 56 of Karen Lantermann 0473/61 26 98
vrijdag 24 november 	Behaagactie Duffel (maken van de plantpakketten, ideaal om struiksoorten te leren kennen)	Afspraak: 14 u. aan het Technische centrum, Norbertijnerlei 40 Duffel Einde omstreeks 16 u. Contact: Johan Asselberghs 0479/65 29 07
zaterdag 25 november 	Behaagactie Duffel Verdeling van de pakketten	Afspraak: 10 u. aan het Technische centrum, Norbertijnerlei 40 Duffel Einde omstreeks 12 u. Contact: Dirk Costrop 0476/66 08 28
zaterdag 25 november 	Behaagactie Kontich Verdeling van de pakketten	Afspraak: 13 u. Technische dienst, Blauwesteenstraat 81 A Kontich Einde omstreeks 15 u. Contact: Wim Annaert 0473/67 13 56
zaterdag 9 december 	Natuurwerkdag Goorbosbeekvallei	Afspraak: 9.30 u. aan de ingang van het bos links van de serre (volg de pijlen Goorbosbeekvallei van aan de spoorwegbrug over de Mechelsebaan te Duffel). Einde omstreeks 13 u. Laarzen zijn aanbevolen. Contact: Peter Geschier 0477/69 96 76

vrijdag 15 december 	Kerstmarkt in de Montfortschool van Kontich Kazerne	Afspraak: 17 u. in de Sint-Montfortschool (Montfortstraat, Kontich Kazerne) Einde omstreeks 21 u. Contact: Dirk Costrop 0476/66 08 28
zaterdag 16 december 	Natuurwerkdag Goorbosbeekvallei winteronderhoud van de OCMW strook en Dijkstap	Afspraak: 9.30 u. hoek Mechelsebaan/Varestraat Duffel Einde omstreeks 16 u. Laarzen zijn aanbevolen. Contact: Johan Asselberghs 0479/65 29 07 of Peter Geschier 0477/69 96 76
woensdag 27 december 	Bosaanplant van elzenbroekbos in de Babbelse Beemden	Afspraak: 10 u. ter hoogte van de Bremstraat 13 in Lier Einde omstreeks 16 u. Laarzen zijn aanbevolen. Later toekomen en eerder vertrekken kan altijd. Kom per fiets of te voet en breng je eigen schop mee, schoppen beperkt aanwezig. Parking op circa 500 meter van de plantplek aan het PIME Contact: Johan Asselberghs 0479/65 29 07
zaterdag 20 januari 	Natuurwerkdag in Langbos & Babbelse Plassen wilgen knotten	Afspraak: 9.30 u. ingang van de scoutslokalen Kokaz (tegenover Duffelshoek 81 Kontich). Einde omstreeks 16.30 u. Laarzen zijn aanbevolen. Contact: Wim Annaert, 0473/67 13 56 of Nik Woestenborghs 0479 / 80 83 87
zondag 21 januari 	Vogels + zee = Zeelandtocht Zie ook pagina 22	Afspraak: 8 u. het plein aan de Van der Lindenlaan te Duffel. Einde omstreeks 19 u. Vervoer zal gebeuren met privéwagens (carpoolen) Picknick, verrekijker en warme winddichte kleding niet vergeten. Contact: Johan Giglot 0468/54 38 55
zaterdag 27 januari 	Algemene vergadering wandeling en aansluitend de algemene vergadering Voor de kinderen is er een leuke activiteit	Afspraak: 14.30 u. aan het Mosterdpotje, Mechelsebaan 218 te Duffel (parkeren mogelijk op PVT) De algemene vergadering start omstreeks 16.30 u. Einde omstreeks 21 u. Voor de wandeling: laarzen noodzakelijk! Contact: Dirk Costrop 0476/66 08 28
zondag 28 januari 	Natuurwerkdag in Schapenhagen en Babbelse Plassen met Chiro Koka wilgen knotten	Afspraak: 09.30 u. ingang Schapenhagen Duffelsesteenweg 168 te Kontich, vanaf 13.30 u. ingang scoutslokalen Kokaz (tegenover Duffelshoek 81 Kontich). Einde omstreeks 16.30 u. Contact: Wim Annaert, 0473/67 13 56

Recht van 't veld

Hoevewinkel

Van het land tot bij de klant

Ruim assortiment groenten en fruit

Eigen kweek -> seizoensgebonden groenten

Lokale producten:

Honing
Confituur
Zuiver appelsap
Assortiment bessen
Notenolie Migino

Recht van bij de boer:

Appels
Peren
Hoevevlees
Hoevezuivel van melk tot ijs
Koolzaadolie

www.facebook.com/rechtvantveld

Openingstijden:

maandag:	gesloten
dinsdag:	09.00 - 12.30 en 13.30 - 18.30
woensdag-vrijdag:	10.00 - 12.30 en 13.30 - 18.30
zaterdag:	09.00-16.00
zondag:	09.00-12.00
feestdagen:	gesloten

Storms - Van Dessel

Tel. 015/31.31.59

info@rechtvantveld.be

Naalstraat 37D 2570 Duffel

GSM 0478/51.03.83

www.rechtvantveld.be

Instituut THAIS

alle gelaatsverzorgingen
met natuurlijke producten

ontharingen

pedicure/manicure

Wouwendonkstraat 21

Duffel 2570

015 31 47 72

open ma - di 9 u tot 16.30 u
do - vrij 9 u tot 19.00 u

DONNA

Jonge damesmode ook voor een maatje meer

Donna Duffel

Donna Kontich

Donna Lier

Kiliaanstraat 67-69

Mechelsesteenweg 5

Antwerpsestraat 85

katrijn@boetiek-donna.be

www.donna-mode.be

GRONDKLEUR

Plezier op het veld, pracht in je vaas.

CSA zelfpluk, boeketten
& workshops

www.GRONDKLEUR.be

Paauwhoevestraat in Kontich

AnneMuze

Damesboetiek in het hart van Kontich

Verschillende duurzame merken voor alle leeftijden!

Mechelsesteenweg 52, 2550 Kontich

open op di, woe, vrijdag en zaterdag van 10 tot 18u en do van 12 tot 18u

Dier in de kijker: het sijsje

Deze kleurrijke bewoner van onze natuur is voor natuurliefhebbers een geliefde verschijning in de winter. De mannetjes zijn het meest opvallend, met hun heldergele buik en flanken, en een zwarte kruin die contrasteert met een geelgroen gezichtsmasker. Hun vleugels en staart hebben opvallende zwarte strepen. Vrouwjes hebben een zachtere, meer gesluisde uitstraling, met een groenere tint en minder uitgesproken kleuren. Hun kleine puntige snavel is perfect aangepast om zaden te eten.

Foto: Luc De Naegel

Sijsjes komen voor in delen van Europa, Azië en Noord-Amerika. In de Lage Landen zijn ze vooral bekend als wintervogels, waar ze meestal in groepen in bossen, parken en tuinen worden waargenomen. Als er berken of elzen in de buurt staan kan je ze gemakkelijk spotten: ze foerageren zeer graag op de zaadjes van de elzenproppen. Meestal hoor je ze eerst door hun karakteristieke fluitende roepjes. Op voederplaatsen kan je ze ook aantreffen, waar ze dan smullen van zonnebloempitten of pinda's.

Tijdens het broedseizoen geven sijsjes de voorkeur aan naaldbossen en gemengde bossen als leefgebied. Ze voelen zich thuis tussen de sparren en dennen, waar ze hun voedsel kunnen vinden en beschutting kunnen zoeken. De zang van het mannetje is een vloeiende reeks van gekwetter en trillers soms met imitaties doorspekt. Beluister dit maar eens op het internet: Heel wat anders dan de zachte fluittoontjes die we in de winter horen.

De naam **sijs** is ontstaan als klanknabootsing (voor de quizzers onder ons: een onomatopée) van zijn vluchtroep "(t)siiz". Ook in het Oudnederlands is dit al terug te vinden: *sijskijn*, *sîseken*, *tsisel*. In zowat alle Germaanse en Slavische talen is de klanknabootsing in de naam terug te vinden.

De Engelse naam *siskin* heeft duidelijk zijn oorsprong uit het Oudnederlands of Nederduits, je kan hier gemakkelijk *sijsken* in herkennen.

Het Franse *tarin* kan wat moeilijker worden verklaard, maar ook hier denkt men aan een klanknabootsing: *tarin-tarin*. De Oud Franse naam *tarin des aulnes* kan men dan vrijelijk vertalen als *de tetteraar van de elzen*.

Door hun mooie kleuren en gezang, is het niet te verwonderen dat sijsjes vroeger geliefde kooivogels waren. Maar ik zie ze liever in de vrije natuur.

Tot slot nog een challenge: wie heeft deze winter de grootste zwerm sijsjes waargenomen in Kontich of Duffel (en doorgegeven in www.waarnemingen.be)

Dirk

Bronnen: de tekst werd gestart met chat GPT en dan herwerkt op basis van de ANWB-vogelgids en het Verklarend en etymologisch woordenboek van de Nederlandse vogelnamen.

Foto: Luc De Naegel

Opening Babbelbeekse Beemden XL

Wat vooraf ging

Van december 2022 tot de laatste dag voor de opening bleef het spannend om de natuur- en waterhuishoudingswerken in de Babbelbeekse Beemden tijdig klaar te krijgen. In december werd gestart met de heraanleg en ontharding van Senthout, maar door een natte winter en voorjaar duurde de aanleg tot april. Half mei werd het eindelijk droog en kregen we een lange en extreem zonnige periode van 35 dagen zonder één druppel neerslag.

Einde mei was het gebied voldoende droog en startte aannemer Van Raak met de aanleg van de nieuwe vlonderpaden. Begin juni werden de afwaartse meanders gegraven in de wat drogere weiden. Nog wat later werd eindelijk ook de opwaartse meander gegraven. Half juni was de invoersloot volledig opgedroogd en werd gestart met de slibuiming.

Op 18 juni 2023 stond nog een 30 cm water in de centrale sloot, in overleg werd besloten om ook daar de slibuiming uit te voeren. Achteraf gezien zijn we blij dat we die beslissing hebben genomen, want het weer ging van kurkdroog naar kletsnat met vaak stevige buien. Twee dagen

na de slibuiming vulde een onweer de sloot volledig en enkele dagen later stond het hele gebied blank. Dat zou zich nog vaak herhalen: eind juli, begin augustus en een laatste keer op 1 september. Er kon amper worden gewerkt waardoor alle afwerkingen midden en eind september, enkele weken voor de eigenlijke opening, moesten gebeuren. Door de vele regen was ook het vlonderpad geleidelijk aan overwoekerd. Tijdens de beheerwerken werd gefocust op de creatie van de nieuwe hoofdingang Senthout en werden de vlonderpaden volledig vrijgemaakt van vegetatie. Ook de nieuwe zijingang in de Bremstraat en de nieuwe ingang aan het tussenweggetje werden van een wandelsluis voorzien. De bewegwijzering van de drie wandellussen werden geplaatst. Vrijdag voor de opening werden tenslotte nog de drie nieuwe informatieborden en de resterende wegwijzers gezet. Uiteindelijk is het allemaal gelukt: het feestelijk inhuldigingsmoment kon starten.

De opening

Eindelijk was de grote dag daar, zonovergoten en erg warm met maar liefst 27 graden. In de late voormiddag werden alle infostands opgebouwd. Om 13.30 uur begonnen de feestelijkheden en vertrok een lange stoet van aan het tentenkamp op Senthout en Hoevelaan naar de nieuwe hoofdingang. Gedeputeerde voor natuur- en waterbeheer Jan De Haes en Duffels schepen van omgeving Isabel Glorie verwelkomden de aanwezigen en gaven duiding over het project. Daarna zette ik de dertigjarige geschiedenis van het gebied uiteen. Iedereen die tijdens al die jaren een bijdrage leverde aan de uitbouw van dit natuurgebied werd uitvoerig bedankt.

Na de toespraken werd het informatiebord onder luid applaus onthuld en trokken de wandelaars het gebied in. De telpost met onze vogelspotters en tellers Johan Giglot en zoon Hannes was een leuke extra bezienswaardigheid. De eerste mensen kregen in de telescoop de roodborsttapuit te zien, toch wel een bijzondere waarneming. De vogel ging echter snel vliegen met die grote mensenmassa in het gebied. Pas langs de meanders zag je hoeveel mensen zich doorheen het gebied bewogen.

Verder ter hoogte van de Arkelloop gaf Didier Soens, directeur van de dienst integraal waterbeleid, een technische uitleg over de nieuwe waterhuishouding en het belang van de meanders die de waterloop 1,6 km langer maken. Daarna kwam de mensenmassa terug op gang via het oude vlonderpad dwars door het kerngebied terug naar de ingang Senthout.

Daar werden de aanwezigen getrakteerd op een bio sapje of biertje met het provinciaal drankbonnetje. Ook de ijskar besteld door de gemeente Duffel was gezien het heel warme weer een schot in de roos. De receptie van rauwe groentjes op tafel leidde tot interessante gesprekken. Iedereen genoot van het openingsfeest en we kregen veel lovende woorden te horen, ook van mensen waarvan we dit misschien niet meteen zouden verwachten. Zoiets doet deugd. Op de

infostand van de provincie konden de mensen het leven in het water al met eigen ogen zien: zowel driedoornige als tiendoornige stekelbaars bevolken al de nieuwe meanders en salamanderlarven in de uitgediepte sloot. In de infostand van regionaal landschap Rivierenland werden ideetjes gebust voor de beleavingszone, JNM promootte haar werking.

Bij de stand van Natuurpunt was het druk en met momenten zwaar werken om de dorstigen te laven: de voorraden moesten regelmatig worden aangevuld. We mochten ook een nieuw Natuurpuntlid registreren.

Helaas kwam er onverwacht een domper op ons geluk. Tijdens het openingsevenement was er een wegwijzer van de wandellussen verdwenen, maar dat was nog maar een voorbode. Enkele dagen later waren er maar liefst vier palen met wegwijzers verdwenen. In totaal waren ook acht plaatjes afgerukt of losgevezen en was geen enkele wandellus nog correct bewegwijzerd. Jammer dat bepaalde mensen zich daarmee bezighouden. Er zullen nieuwe wegwijzers komen, maar nu zullen ze *vandalaproof* worden bevestigd!

Johan Asselberghs

Vogelexcursie naar Zeeland

Mooie tradities zijn er om in ere te houden: op 21 januari organiseren onze vogelkenners Johan en Hannes Giglot weer een veelbelovende uitstap. Duizenden ganzen, spannende ontdekkingen, unieke wintervogels en een dagje genieten in Zeeland voor zowel beginnende als ervaren vogelaars!

De uitstap doen we met carpooling, we vertrekken op het plein aan de Van der Lindenlaan te Duffel om 8.00 u.

Terug rond 19.00 u.

Verrekijker, picknick en warme winddichte kledij niet vergeten.

Contact: Johan Giglot 0468/54 38 55 of giglotjohan@gmail.com

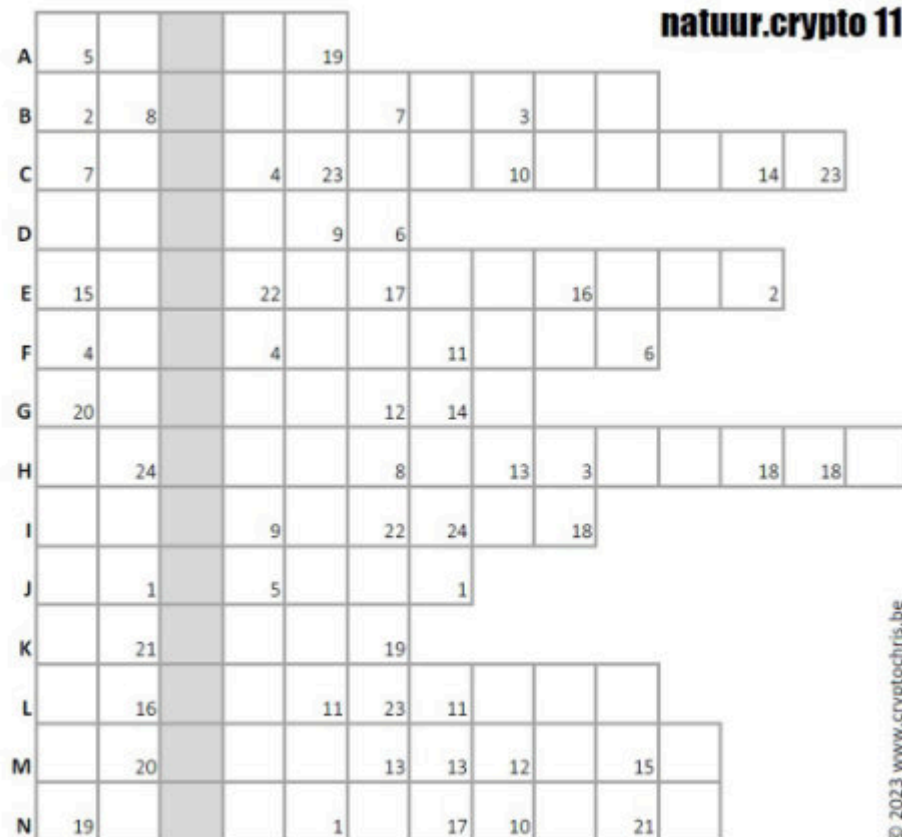
Foto: Peter Geschier

Natuurcryptogram

In het rooster vind je cijfers: gelijke cijfers staan voor gelijke letters.

Bij een juiste oplossing verschijnt in de grijze vakjes verticaal een woord. De oplossing vind je op www.cryptochris.be/natuurpunt waar ook tips en meer opgaven staan.

- A trillende dammenbouwer
- B zeeslagzwaan, whistwielewaal, duif
- C snelle big
- D griet
- E zonder panorama
- F pluimveeover
- G grasserpent
- H Boer zkt Vrouw
- I polariserende schimmel
- J rare peul
- K etenstijd in het kippenhok
- L spijsverteringsorgaan van een mol
- M ambulance op stellen
- N neerslachtig

© 2023 www.cryptochris.be

Activiteiten in de Mosterdpot-Goorbosbeekvallei

Einde augustus namen we deel aan de bijeenkomst van een groep nieuwe vrijwilligers voor Natuurpunt na een oproep via het Natuurpark Rivierenland. We verwelkomen graag alle enthousiastelingen uit Kontich en Duffel!

Foto: Nils Iwens

Begin september kwam productiehuis Banijay in het speelbos van de Mosterdpot enkele scènes draaien voor de reeks Buurtpolitie. Beelden van de opnames mogen we helaas niet publiceren voor de uitzending, voorzien rond begin december.

Foto: Ludo Bakkovens

Op 9 september was de jaarlijkse BBQ voor onze actieve vrijwilligers als vanouds een gezellig en geslaagd evenement waar culinair genieten en tevreden terugblikken weer hand in hand gingen.

Foto: Ludo Bakkovens

Ondertussen gaat de renovatie van het Mosterdpotje alsmaar verder. De bakstenen gevel kreeg o.a. een nieuw vochtscherm en binnen zijn al op veel plaatsen de vochtplekken met nieuw pleisterwerk weggewerkt.

Einde september organiseerden we een maaiwerkdag in de Mosterdpot. Een deel van het maaisel werd een waar feestbuffet voor de Galloways. Sommige dieren gingen wel eens op zoek naar de groenere kant van het raster....

Foto: Peter Geschier

Op 6 oktober mochten we weer een groep van de ING bank ontvangen, deze keer met 13 personeelsleden. Zij kwamen ons helpen bij het verwijderen van de taaie exotische Japanse duizendknoop nabij de fietsstrade in de Goorbosbeekvallei.

In de Mosterdpot werd het maaisel uit de door Stefaan gemaaide weide afgevoerd en kregen de bomen extra compost. Ook het boerentuintje kreeg een flinke beurt.

Ludo

Foto: Ludo Bakkovens

Aankoop OCMW gronden Waarloos

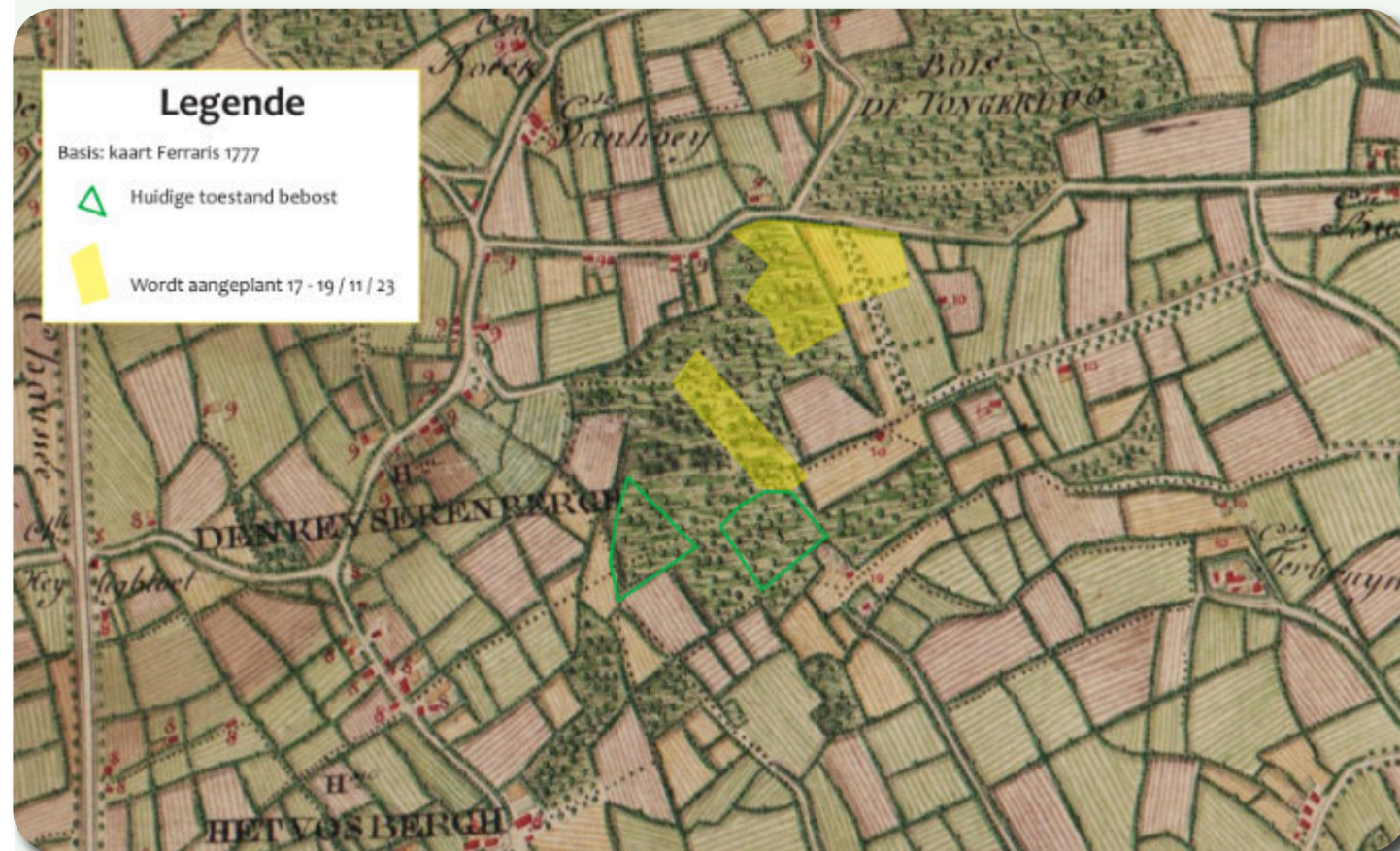

Natuurpunt Oude Spoorweg en gemeente Kontich werken samen aan unieke bosuitbreiding

KONTICH
leeft!

In september kwam het voor de eerste keer in de pers: de stad Mechelen heeft in totaal 12,4 ha OCMW-gronden verkocht aan Natuurpunt. Hierop zal een grootse bosuitbreiding worden gerealiseerd. De eerste fase start al dit najaar: tijdens het plantweekend van vrijdag 17, zaterdag 18 en zondag 19 november, worden de eerste 17.000 boompjes en struiken op bijna 8 ha aangeplant. Dit kadert in een initiatief van het Agentschap Natuur en Bos (ANB) over heel Vlaanderen om jongeren mee te bewegen hun bossen van de toekomst aan te planten.

De aankoop gebeurde echter niet van de ene dag op de andere en vergde heel wat overleg. Tussen Natuurpunt en de gemeente Kontich, om de financiering rond te krijgen, maar ook met landbouwers om naar een goede overeenkomst te werken. Dat is uiteindelijk gelukt voor deze 12,4 ha. Een sterke samenwerkingsovereenkomst tussen gemeente Kontich en Natuurpunt staat garant om het belangrijkste deel van de restfinanciering dicht te rijden. In dit verhaal treden Natuurpunt en het gemeentebestuur dan ook naar voor als gelijke partners. Ook ging veel aandacht naar de betrokken landbouwpachters. Binnen deze oppervlakte worden gronden geruild. Eigendommen van de pachter die minder landbouwgeschikt zijn (lees te nat) werden geruild met hoger gelegen OCMW-percelen. Op die manier kon ook een meer logisch blok aan percelen aansluitend aan het bestaande natuurgebied Oude Spoorwegberm worden gerealiseerd. Op termijn zal dit dan een aaneengesloten bosgebied van meer dan 20 ha vormen.

Ook aan een nieuwe naam voor dit bos is al gedacht. De werkgroep Naamgeving van de Kontichse Heemkundige Kring heeft hiervoor het boek 'Toponymie van Waarloos' van Robert Van Passen geraadpleegd. De betrokken percelen ten zuiden van Oude Waarloossteenweg tot de grens met Duffel maken deel uit van een cluster waarin minstens een perceel historisch gezien de naam "heilig geestbosch" droeg. Op de originele Ferrariskaart van 1777 was dit

onderdeel van een heel ruim bosgebied ten zuiden van de huidige Ferdinand Maesstraat. Op de latere Vandermaelenkaart (1846-1854) bleek er nog maar de helft van dit oorspronkelijk bos over te blijven en dat reduceerde zich verder tot ... niets in de 20ste eeuw, behoudens een paar kleine percelen met productiehout (populier). Dit project, en zeker de omvang ervan, biedt dan ook dé opportuniteit om het nieuwe 'Heilige Geestbos' te doen herrijzen.

Een ander perceel droeg de naam "blind meskens bosch". Vanwaar dat toponiem vandaan komt, is nog onduidelijk, maar het leek een leuke naam om te hergebruiken voor het nieuw aan te leggen centrale wandelpad door het Heilige Geestbos; dit in het verlengde van Beekboshoek tot aan de Oude Spoorwegberm. Dat wordt het nieuwe "Blinde meisjespad". Hiermee wordt een eerste aanzet gegeven voor de toegankelijkheid van dit nieuwe bos. Naast een aantal bijkomende wandelpaden, is het ook de bedoeling van Natuurpunt en de gemeente om een deel van het bos als toekomstig speelbos in te richten. Hoe dit eruit gaat zien weten we pas over minstens 10 jaar. Het bos moet immers eerst voldoende kansen krijgen om te groeien en te ontwikkelen alvorens er in kan worden gespeeld.

De praktische organisatie van deze bosplantactie is ook al op snelheid aan het komen. Vrijdag 17 november wordt voorbehouden voor de scholen van onze gemeente. Tijdens het weekend is het de beurt aan jeugdbewegingen, maar ook mikken we op jonge ouders en grootouders om met hun (klein-)kinderen een boompje te komen planten.

Zaterdag starten we om 11.00 uur en planten we tot 16.00 uur, zondag starten we vanaf 10.00 uur en werken we door tot de laatste boom in de grond zit (wellicht rond 16.00 uur).

Ook al zijn er tientallen schoppen beschikbaar via Natuurpunt, toch vragen we om zelf een schop mee te brengen. Kom ook bij voorkeur met de fiets of te voet: parkeergelegenheid is beperkt tot een deel van de Oude Waarloossteenweg.

Meer informatie vind je op www.natuurpuntoudespoorweg.be of www.kontich.be/bosuitbreiding. Voor vragen, contacteer ons via info@natuurpuntoudespoorweg.be of milieu@kontich.be.

Wim

Stikstof verhit de gemoederen

Wie de actualiteit volgt weet het: stikstof is een belangrijk item. Het leidde tot grote ruzie in de Vlaamse regering.

Stikstof op zich is geen probleem, want onze atmosfeer bestaat er voor zowat 78% uit en gelukkig maar of het zou hier onleefbaar zijn. Met die stikstof bedoelen we dan wel het N₂ gas of distikstofgas. Stikstof zorgt ook dat onze planten groeien, maar dat is dan weer een andere stikstof, namelijk stikstof die zich bindt met zuurstof of water(stof). Dan krijg je instabiele stikstofoxiden (of geoxideerd stikstof) of ammoniakverbindingen (of gereduceerd stikstof), ook wel stikstofradicalen genoemd. In kleine hoeveelheden zijn deze stoffen niet schadelijk, zelfs essentieel voor onze natuur. Het probleem is dat er te veel van is in Vlaanderen en Nederland: het bad loopt over.

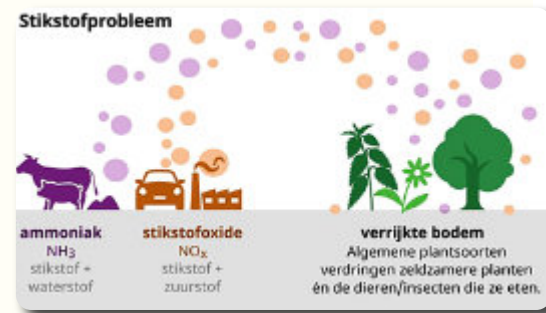
Het vernuftig systeem van de natuur om een deeltje van de grote hoeveelheden N₂ in onze atmosfeer om te zetten door beperkte uitscheiding van dieren en het ontstaan bij onweer is door de menselijke activiteiten volledig verstoord. De grote oorzaken van het te veel aan stikstofradicalen zijn onze verbrandingsgassen en de ammoniakuitstoot bij de veehouderijen. Enerzijds komt die extra stikstof dus uit veevoeder dat we dan grotendeels nog invoeren vanuit het buitenland (we voeren dus letterlijk extra stikstof in) en uit fossiele brandstoffen (die we uit de grond halen). Dankzij schonere technieken is de uitstoot van verkeer en industrie sterk gereduceerd, maar bij de intensieve veehouderij lukt het de laatste tien jaar niet meer om tot significante dalingen te komen. Daarbij komt nog dat ammoniakmoleculen de neiging hebben enkele honderden meter verder al neer te slaan, terwijl stikstofoxiden zich honderden km ver kunnen verspreiden.

Een te veel aan stikstofoxiden en ammoniakdeeltjes in de lucht zorgen ook voor fijn stof en smog die onze ademhaling serieus verstoren. Stikstof verminderen doen we dus niet alleen voor de natuur, maar ook voor onze eigen gezondheid.

Door de grote hoeveelheden stikstof groeien vooral stikstofminnaars goed in onze natuur. Dat zijn sterke veel voorkomende planten zoals grassen, brandnetels, bramen, adelaarsvaren, liesgras, enz. ... Ze woekeren alle andere planten weg en groeien extreem krachtig. De biodiversiteit daalt en je krijgt veel biomassa. Een evenwichtig systeem bestaat uit minder biomassa, maar veel soorten, denk maar aan de bloemrijke hooilanden. Bramen die bijvoorbeeld 4 meter hoog worden op enkele maanden tijd in een net gekapt bos is niet normaal te noemen. Brandnetels hebben ook graag veel stikstof: goed voor de vlinders hoor ik je al zeggen. Maar net zoals stikstofradicalen leiden tot astma bij de mens, vergiftigt het hoge stikstofgehalte in de brandnetel ook de rupsen. Niet alleen het verlies aan nectarbronnen, maar evenzeer het stikstofgehalte in vele planten kan dodelijk zijn voor veel insecten. Om de stikstofconcentratie onder controle te houden moeten we in onze natuurgebieden dus maaien en afvoeren willen we onze zeldzame soorten behouden van de ondergang.

Nog iets over de kritische drempelwaarden. Vele plantensoorten verdragen amper 10 kg per ha, terwijl er in Vlaanderen op sommige plaatsen gemiddeld 24 tot zelfs 60 kg per ha naar beneden valt. Hierover vallen geen compromissen te sluiten want of een bepaald biotoop nu 15 kg of 35 kg ontvangt, de soort in die biotopen verdwijnt als ze maar 10 kg kan verdragen, dat noemen we de kritische drempelwaarde. De wetenschap probeert te becijferen voor elk natuurstype hoeveel stikstofradicalen het kan verdragen.

Johan Asselberghs

Stikstof en vergunningverlening: een complexe zaak vol rechtsonzekerheid

Jarenlang heeft men het probleem stikstof genegeerd, maar nu rechters vonnissen uitspreken dat vergunningen die het stikstofbad nog meer vullen niet meer kunnen is men wakker geschoten. Er is nu een noodstikstofkader gemaakt dat moet bepalen of beschermde natuur aangetast wordt of niet. Als er nog maar een vermoeden is dat de natuur wordt aangetast kan er geen vergunning worden verkregen. Het is nu wachten op een wetenschappelijk onderbouwd decreet om te vermijden dat elke vergunning met onduidelijkheid rond stikstof juridisch drijfzand wordt.

In onze regio werden een aantal vergunningen verleend waarin de stikstofproblematiek meespeelt. Het negeren van stikstofproblematiek op de natuur bij een vergunningverlening is echter verboden. Daarom werden onder leiding van Dryade met Bond Beter Leefmilieu, maar ook de dienst Beleid van Natuurpunt, een aantal vergunningverlenende overheden in gebreke gesteld wegens het verlenen van een onwettige vergunning. Zo ook het college van Kontich zonder dat onze afdeling hiervan op de hoogte was.

Het Kontichs schepencollege en wij als afdeling waren hier allesbehalve mee opgezet, gezien de goede relatie met Natuurpunt Oude Spoorweg in tal van lopende projecten waarvoor nauw wordt samengewerkt. Bij nader onderzoek bleek dat er een vergunning verleend was aan een bestaand landbouwbedrijf waarvan de vergunning al verlopen was. Het betrof een bedrijf, waarvoor het bestuur wel degelijk een natuurtoets had uitgevoerd. Echter is er enkel vanuit de bestaande bedrijfssituatie vertrokken en niet vanuit de nuluitstoot van een volledig nieuwe aanvraag. Dat was hier in feite aan de orde, aangezien het bedrijf niet tijdig haar milieuvergunning had verlengd.

De nieuw vergunde toestand zou dus veel beter zijn geweest voor de natuur dan de niet vergunde situatie. Ook de deputatie van de provincie Antwerpen volgde in beroep ditzelfde standpunt.

Op vraag van onze afdeling werd de ingebrekestelling van het college van Kontich ingetrokken (<https://www.natuurpunt.be/nieuws/milieuorganisaties-waarschuwen-gouverneurs-burgemeesters-en-lokale-mandatarissen-riskeren>).

Dit alles toont duidelijk aan dat er dringend een juridisch en wetenschappelijk onderbouwd kader voor stikstoftoetsing moet komen om te vermijden dat er een vergunningenstop komt en de rechtsonzekerheid blijft.

Het belangrijkste mag daarbij natuurlijk niet worden vergeten. De beweegreden om stikstof te reduceren is namelijk gezonde lucht te hebben zonder schadelijk fijn stof en smog die ons ziek maken en stikstofradicalen die de biodiversiteit sterk aantasten.

Meer over de problematiek op www.natuurpunt.be/stikstof

Ludo Bakkovens

Hulp is meer dan ooit welkom in onze afdeling!

Zoals je al kon lezen in ons tijdschrift slagen we er de laatste tijd vaak in om meer gronden te verwerven en veilig te stellen. Een prima zaak voor de natuur maar dat legt dus een bijna ondraaglijke druk op de rug van onze teams.

We zijn dus op zoek naar extra helpende handen onder het motto *vele handen maken licht werk*.

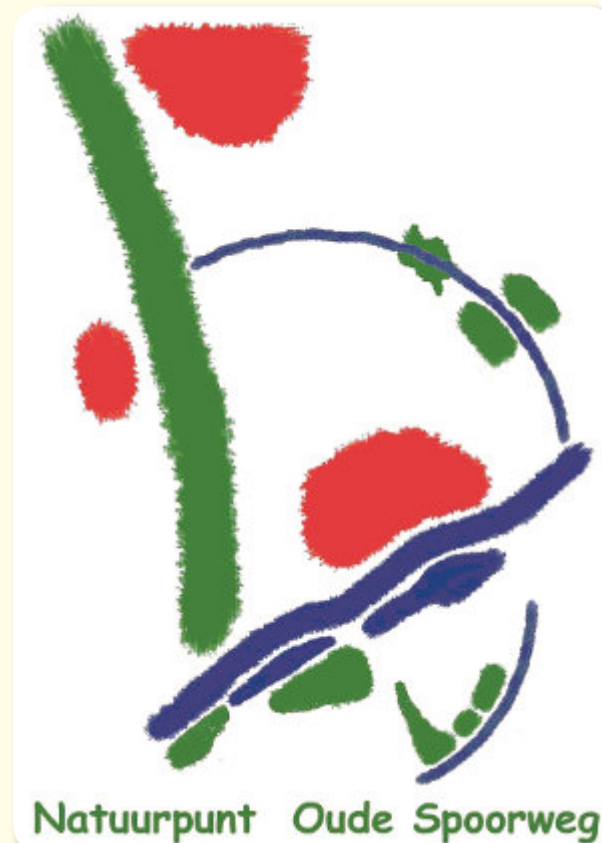
Die oproep geldt voor alle gebieden in het algemeen, maar daarnaast hebben we ook nog specifieke noden die we graag opgelost zien.

- Het team van de Babbelbeekse beemden zoekt dringend iemand die de uitgevoerde en geplande beheerwerken in de Natuurpunt beheerapplicatie wil ingeven.
- Voor het Mosterdpotje zoekt Ludo iemand die de verlichting langs het toegangspad kan herstellen na vandalisme.
- In onze gebieden staan ondertussen heel wat hekwerken, toegangspoortjes, vlonderpaden, bruggetjes die geregeld onderhoud vergen. We hopen op enkele vrijwilligers die zich willen toeleggen op dergelijke herstellingen.
- Met steeds meer oppervlakte in beheer, merken we dat er toch iets meer controle nodig is om vandalisme of ongewenste praktijken tegen te gaan. Indien iemand het ziet zitten om de opleiding tot beëdigd veldwachter voor onze gebieden te volgen, dan willen we die persoon volop steunen.
- Ben je vlot met de pen, weet je complexe zaken helder uit te schrijven: dan ben je welkom om mee te helpen aan bijvoorbeeld de verkiezingsmemoranda.
- ...

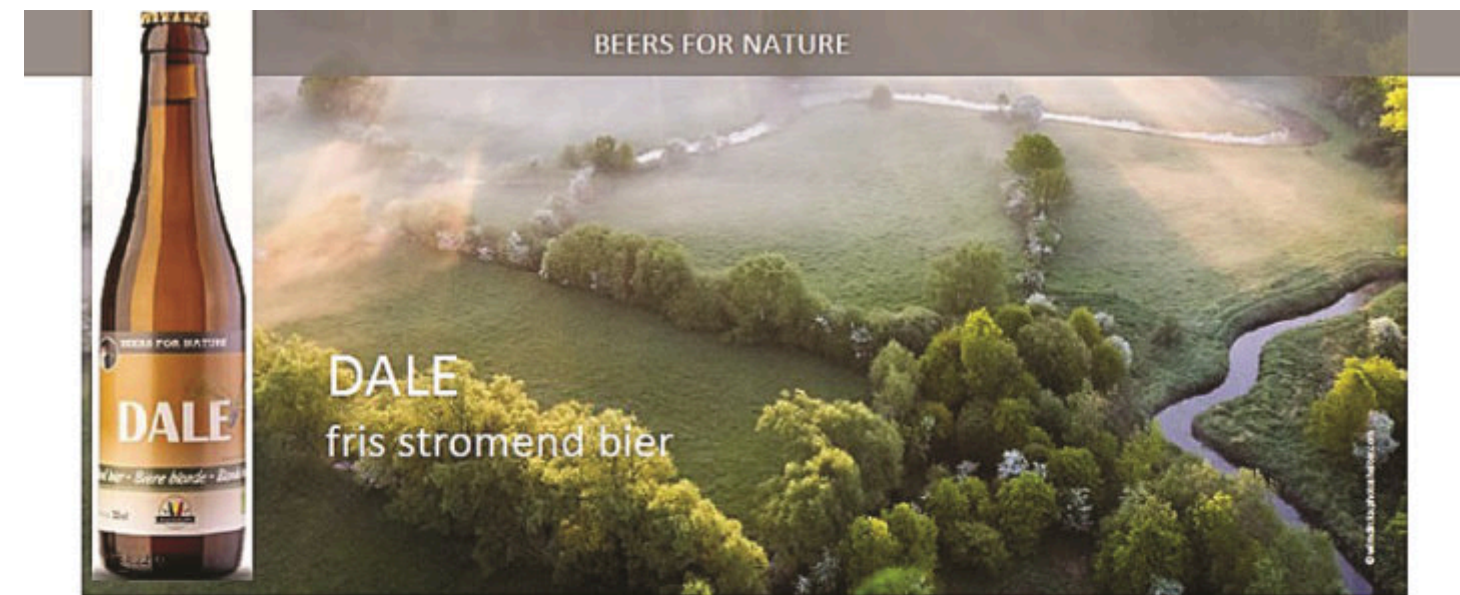
Heb jij zin om, wanneer het jou uitkomt, mee te helpen bij de talloze activiteiten van onze afdeling?

Druk op de knop [Ik word vrijwilliger](#) onderaan op onze website en vul het formuliertje in. Je kan kiezen om mee te helpen bij natuurwerken in één of meer natuurgebieden of 'andere taken' aanvinken.

Of contacteer de conservator van het gebied waarvoor je een speciaal boontje hebt!

Natuurpunt Oude Spoorweg

DE NAAM

Natuurpunt Mechels Rivierengebied liet den Dale reeds brouwen rond de eeuwwisseling om fondsen in te zamelen voor het natuurgebied het Mechels Broek. "Dale" is trouwens het Mechels dialect voor de Dijle die langs dit groot natuurgebied meandert. De libel op het etiket verwijst naar de natuur in de valleigebieden.

Intussen worden de opbrengsten van dit bier gebruikt om natuurgebieden in de hele beneden-Dijlevallei en beneden-Zennevallei te beschermen. Buurafdeling Natuurpunt Oude Spoorweg ging al snel mee om dit heerlijke biertje te promoten, waardoor de opbrengsten nu ook naar de natuur in de beneden-Netevallei gaan. Toevallig (of niet?) betekent "dale" in het Engels "vallei", zodat de naam heel toepasselijk blijft.

DE SMAAK

Dit verfrissend blond bier is niet te hoog in alcoholgehalte en heeft een uitgesproken hoparoma dankzij de dryhopping. Hierbij worden geselecteerde biohopsoorten gebruikt. Zeer koel te drinken!

Dale 6.4% 14°PL 24 x 33cl (bak)

WWW.BEERSFORNATURE.BE

Ken je onze heerlijke biobieren? Deze kan je bestellen bij Dirk via mail dirk.costrop@telenet.be of telefoon 0476 / 66 08 28.

Prijzen per bak (€ 8 leeggoed niet inbegrepen):

Gageleer Original: € 40, de smaakvolle Dark: € 44, de lichtjes citruszurige White € 40, de alcoholvrije € 36.

Je kan ook een selectie naar jouw keuze bestellen.

Daarnaast is er ook de alom geprezen Dale (zie advertentie hierboven) : € 29 (+ € 8 leeggoed) per bak.

Bestuur

Dirk Costrop

Voorzitter,
Verantw. uitgever en redactie afdelingstijdschrift, promotie, zoogdieren en vleermuizen, voorzitter Minaraad Duffel.
Waarloossteenweg 10B, 2570 Duffel
015/31 93 75, gsm 0476/66 08 28
dirk.costrop@telenet.be

Johan Asselberghs

Ondervoorzitter,
Conservator Babbelbeekse Beemden, verantw. beleid, amfibieën (Hyla), plantenwerkgroep, lid Minaraad, GECORO Duffel, Regionaal Landschap Rivierenland, bestuurder Natuurpunt v.z.w.
Bloemenstraat 51, 2570 Duffel
015/31 94 88, gsm 0479/65 29 07
asselberghsjohan@gmail.com

Lutgarde Van Driessche

Secretaris,
conservator Mosterdpot
Zandstraat 15, 2570 Duffel
015/32 01 66, gsm 0485/55 97 13
lutgarde.van.driessche@telenet.be

Ludo Bakkovens

Penningmeester,
beleid Duffel, coördinator ‘t Mosterdpotje, conservator Mosterdpot, aankoper gronden, lid kern Cultuurraad Duffel, bestuurder Regionaal Landschap Rivierenland.
Zandstraat 15, 2570 Duffel
015/32 01 66, gsm 0494/70 79 92
ludo.bakkovens@telenet.be

Wim Annaert

Conservator Oude Spoorwegberm en Langbos & Babbelse Plassen
Montfortstraat 75, 2550 Kontich
03/457 28 03
wim.annaert@kuleuven.be

Johan Doms

Conservator Babbelbeekse Beemden, materiaalmeester
Rietlei 99, 2570 Duffel
gsm 0496 / 32 19 34
jdoms.pdeprey@telenet.be

Peter Geschier

Conservator Goorbosbeekvallei, redactie afdelingstijdschrift, digitale nieuwsflits, webmaster, lid Minaraad Duffel
Stationsstraat 125, 2570 Duffel
gsm 0477/69 96 76
peter.geschier@telenet.be

Dimitri Hoste

Conservator Edegemse beekvallei
Hovestraat 154, 2650 Edegem
gsm 0473/63 53 72
dimitri.hoste@proximus.be

Steve Laenens

Materiaalmeester
Kattenbroek 8, 2550 Kontich
gsm 0477/76 56 96
steve.laenens@skynet.be

Karen Lantermann

Conservator Oude Spoorwegberm
Leon Dumortierstraat 148, 2540 Hove
gsm 0473/61 26 98
karenlantermann@gmail.com

Els Lauwers

Medeverantwoordelijke educatie
Rompelei 23, 2550 Kontich
gsm 0473/34 53 40
lauwers.els@telenet.be

Rebecca Pers

Verantwoordelijke educatie
Molenstraat 33, 2570 Duffel
gsm 0486/79 16 12
rebeccapers@yahoo.com

Greg Stevens

Conservator Edegemse beekvallei
Altenastraat 67, 2550 Kontich
gsm 0497/46 40 48
gregstevens2773@gmail.com

Marleen Van Puyvelde

Conservator Goorbosbeekvallei.
Stationsstraat 125, 2570 Duffel
gsm 0486/41 36 58
marleenvanpuyvelde@telenet.be

Ben Van Buyten

Conservator Abroekbos
Voogdijstraat 22, 2570 Duffel
gsm 0472/44 73 28
vanbuytenben@gmail.com

Inge Van Haver

Conservator Abroekbos
Binnenweg 87, 2570 Duffel
gsm 0470/01 87 35
ingevanhaver@skynet.be

Stefaan Vercauteren

Materiaalmeester
Mechelsebaan 176, 2570 Duffel
gsm 0476/60 47 67
stefprojects@yahoo.com

Nik Woestenborghs

Conservator Langbos & Babbelse Plassen
Hoge Akker 30, 2550 Kontich
gsm 0479/80 83 87
nik.woestenborghs@telenet.be

Natuurpunt afdeling Oude Spoorweg

Grondgebied: Kontich, Waarloos en Duffel

De Duffelse gebieden behoren tot het Natuurpark Rivierenland

Lidgeld en abonnementen:

Het lidmaatschap bedraagt € 38 en is geldig voor het hele gezin. Leden van Natuurpunt kunnen zich ook abonneren op de gespecialiseerde tijdschriften Natuurfocus (natuurstudie), Natuur.oriolus (voor vogelkijkers) en Zoogdier.

Schrijf het vereiste bedrag over op rekeningnr IBAN: BE17 2300 0442 3321, BIC: GEBABEBB van Natuurpunt, Coxiestraat 11, 2800 Mechelen.

Je kan je lidmaatschap ook domiciliëren: vermeld dan het identificatienummer voor domiciliëring: 00409423736

Je ontvangt:

Lidgeld (€)	38	52	53	53	63	67	68	78
Lid Natuurpunt	X	X	X	X	X	X	X	X
natuur.oude spoorweg	X	X	X	X	X	X	X	X
Natuur.Blad	X	X	X	X	X	X	X	X
Natuurfocus			X		X		X	X
Natuur.Oriolus		X			X	X		X
Zoogdier				X		X	X	X

Ook de jeugd kan zich uitleven in de natuur

JNM-Pallieterland (o.a. actief in Duffel):

Voorzitter: Nathan Laureyn
Mailadres: laureynnathan@gmail.com
Website en activiteitenkalender: www.jnm.be/pallieterland

JNM-Antwerpen (o.a. actief in Kontich en Waarloos)

Voorzitter: Imke Cox
Mailadres: ymkecox@gmail.com
Website en activiteitenkalender: www.jnm.be/antwerpen

Onze natuurgebieden in beheer of in eigendom:

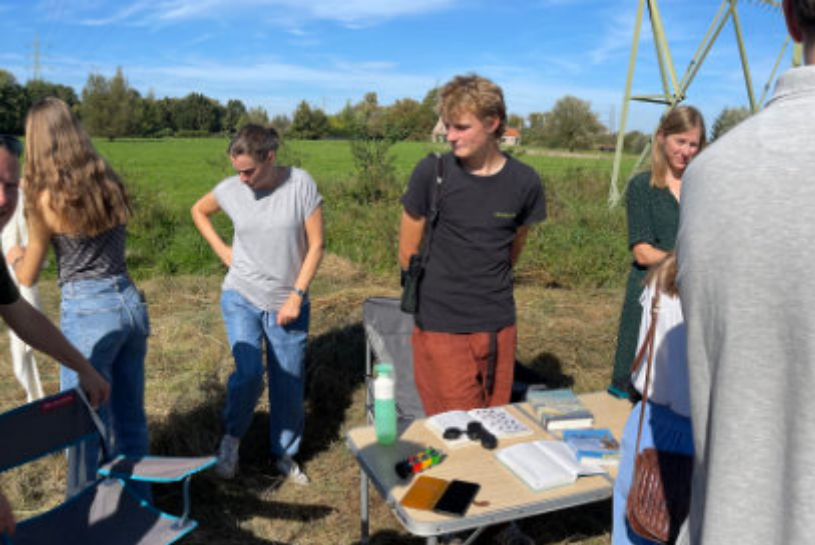
Oude Spoorwegberm (36 ha) in Kontich, Waarloos, Rumst en Duffel
Edegemsebeekvallei (6 ha) in Kontich en Edegem
Langbos en Babbelse Plassen (6 ha) in Kontich
De Mosterdpot (20,8 ha) in Duffel en Sint-Katelijne-Waver
De Goorbosbeekvallei (8,4 ha) in Duffel en Sint-Katelijne-Waver
De Babbelbeekse Beemden (11,7 ha) in Duffel en Lier
Abroekbos (0,6 ha) in Duffel

Je kan ons steunen door een gift over te schrijven ten voordele van onze natuurgebieden. Dit op rekeningnummer IBAN BE56 2930 2120 7588, BIC GEBABEBB van Natuurpunt Beheer vzw, Coxiestraat 11, 2800 Mechelen met als vermelding: nr 3703 Natuurgebieden afdeling Oude Spoorweg.
Voor giften vanaf € 40 krijg je een fiscaal attest.
Wij bieden je talrijke uitstappen, excursies, natuurvriendelijke producten, natuurwerkdagen en nog veel meer ...
Als lid krijg je ook korting bij verschillende handelszaken (zie website)

Algemeen mailadres van de afdeling:

info@natuurpuntoudespoorweg.be

Website: www.natuurpuntoudespoorweg.be

Opening Babbelbeekse Beemden XL 1 oktober

Foto's boven: Lisa Marie Verbist
Foto's onder: Jimmy Luyckx

Opening Schapenhagen 2.0 - foto's: Peter Geschier

